

Statenmededeling

Onderwerp

Rapportage commissie ondersteunende maatregelen en verwerking in het pakket

Datum

22 november 2019

Documentnummer

GS: 4595778

PS: 4612496

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

1. Advies van de adviescommissie uitvoeringsprogramma ondersteunende maatregelen transitie veehouderij en de wijze waarop ons college dit wil implementeren in samenhang met andere dossiers die ook de veehouderij aangaan
2. Afdoening motie 47a, Statenvergadering 25 oktober jl., versnelling innovatie en de toezegging d.d. 8 november 2019 m.b.t. natuu rinclusieve landbouw
3. Procesafspraken met betrekking tot stikstofaanpak

Aanleiding

1. Wij hebben bij het vaststellen van het uitvoeringsprogramma 'ondersteunende maatregelen, transitie veehouderij' aan u op 10 november 2017 toegezegd dat er een commissie wordt ingesteld die ons college zou adviseren over de voortgang, de maatschappelijke effecten en wijzigingen van het pakket ondersteunende maatregelen. De adviescommissie heeft op 23 oktober haar advies uitgebracht (zie bijlage 1). Met het advies worden zowel op het totaal pakket als de afzonderlijke ondersteunende maatregelen aanbevelingen gegeven.
2. Onderdeel van het pakket aan ondersteunende maatregelen is het stimuleren van innovatie. In uw Staten is op 25 oktober 2019 een motie, 47a, aangenomen. In deze Statenmededeling geven wij tevens invulling aan deze motie en de toezegging natuurinclusieve landbouw.
3. Inmiddels werpen zowel de Regeling Warme Sanering, het Klimaatakkoord en een nieuwe aanpak Stikstof hun schaduw vooruit. Voor de betreffende veehouders zijn het maatregelen die ze in hun besluitvorming over de toekomst in samenhang moeten betrekken. In

deze Statenmededeling worden de adviezen over het pakket Ondersteunende Maatregelen binnen deze context beschouwd.

4. Het college van GS bereidt een aanpak Stikstof voor. Deze statenmededeling gaat in op een aantal procesafspraken aan met betrekking tot de stikstofaanpak in onze provincie.

Bevoegdheid

U ontvangt deze informatie in uw controlerende rol en uw budgetrecht.

Op 10 november 2017 is een begrotingswijziging ten behoeve van een pakket ondersteunende maatregelen door u vastgesteld. Sindsdien bent u op [19 februari 2018](#), [18 juni 2018](#), [4 september 2018](#) en [5 december 2018](#) over de voortgang van de uitvoering van de ondersteunende maatregelen geïnformeerd. In de [Statenmededeling](#), van 5 februari 2019 bent u geïnformeerd dat op basis van artikel 82 van de Provinciewet er een adviescommissie is ingesteld die u adviseert over de voortgang, de maatschappelijke effecten en wijzigingen van het pakket ondersteunende maatregelen.

Kernboodschap

1. Wij zorgen voor nog betere informatie en communicatie richting veehouders
De commissie adviseert om nog meer te investeren in het goede gesprek zodat de veehouder in staat wordt gesteld een toekomstbestendige keuze te maken. Ons college signaleert dat deze noodzaak nog is gegroeid omdat met zowel de Regeling Warme Sanering Varkenshouderij, het Klimaatakkoord, alsook met de op handen zijnde gebiedsgerichte aanpak in samenhang met de mogelijkheden voor externe saldering in het kader van een nieuwe aanpak stikstof er extra handelingsopties voor de veehouders zijn ontstaan. Dit biedt meer mogelijkheden, maar het betekent ook dat die extra mogelijkheden moeten worden afgewogen.

Voor boeren die door willen gaan en die moeten investeren in een stalsysteem is één van de eerste keuzes die gemaakt moet worden of hij in een traditioneel stalsysteem wil investeren en dan een vergunbare aanvraag moet indienen, dan wel dat hij kiest voor een innovatief stalsysteem, zonder deze verplichting. Het betekent dat meer veehouders naar verwachting behoefte hebben aan een gesprek waarin ze zich afvragen hoe hun pad voor de toekomst er uit gaat zien. Met de ondersteuningsnetwerken, maar ook VABIMPULS werd er al geïnvesteerd in het goede gesprek om de ondernemers te begeleiden in hun keuzes.

Gegeven het advies van de commissie en de samenloop van diverse regelingen zullen wij een digitale beslisboom vormgeven die de veehouder kan ondersteunen om een keuze te maken. Dit conform de aankondiging van ons college in de statenvergadering van 8 november. Bovendien stellen we meer geld beschikbaar voor de VABIMPULS.

We blijven bovendien vol inzetten op uitbreiding van de ondersteuningsnetwerken. Nu al zijn hier op diverse plekken agribusinesspartners zoals de bank en ZLTO bij betrokken. In het licht van het advies van de commissie om nog meer de samenwerking met de agribusinesspartners te zoeken, gaan wij hen meer betrekken bij de ondersteuningsnetwerken. Immers, zoals de commissie al aangeeft: De erfbetreders van deze partijen hebben vaak een grote invloed op de ondernemers. Zij kunnen bijdragen aan de transitie door op de goede momenten mee te duwen. Daarvoor is het noodzakelijk dat deze partners het provinciale en het rijksbeleid goed voor ogen hebben en kunnen uitleggen aan hun leden en klanten. Daarom hebben wij het overleg met de agribusinesspartners geïntensiveerd. We bekijken bovendien hoe we hen kunnen betrekken in de (gebiedsgerichte) aanpak stikstof.

Verder adviseert de commissie om in voldoende samenhang over alle voor veehouders beschikbare instrumenten te communiceren. Dan gaat het om zowel de instrumenten in het kader van de Ondersteunende Maatregelen als zaken als FoodUp!, POP3 (inclusief de Jonge Landbouwersregeling JoLa), Landbouw Innovatie Campus (LIC) en Landbouw Innovatie Brabant (LIB), de warme sanering varkenshouderij en (later) nieuwe mogelijkheden in het kader van de stikstofproblematiek. We pakken dat op door onder andere onze website beter in te richten, de communicatie met en via ZLTO en BAJK te intensiveren en de WhatsApp updateservice breder in te zetten. En de digitale beslisboom onder de aandacht van alle veehouders te brengen. Insteek van de communicatie is dat veehouders tijdig op de hoogte worden gebracht van nieuwe mogelijkheden zodat er maximaal tijd is om een keuze te maken.

Tot slot doet de commissie de suggestie om te komen tot de figuur van een transitiecommissaris: een boegbeeld en ambassadeur. Hoewel een dergelijke figuur in bepaalde situaties kan bijdragen aan draagvlak, wil ons college hier nu niet voor kiezen. De belangrijkste reden is dat in de samenloop van de dossiers alle portefeuilles raakt. GS vinden het van belang zelf naar voren te treden en de verantwoordelijkheid te pakken om toekomstbestendige keuzes voor Brabant te maken en te verantwoorden. In de aanpak die het college van GS nu voorstaat is reeds ruime aandacht voor samenwerking met en het verwerven van draagvlak binnen de agrarische sector.

2. Wij verbeteren de ondersteuning van de veehouders die gebruik willen maken van innovaties

De commissie adviseert om het stimuleren en ontwikkelen van brongerichte systemen zo integraal mogelijk op te pakken. Dit verkleint immers de kans op stapeling van eventuele nieuwe maatregelen voor de veehouderij in de toekomst.

In de meest ideale situatie kiest een veehouder voor een schoon-bij-de-bron-systeem waarbij dunne en dikke fractie vanaf het begin gescheiden worden, ammoniak, geur, lachgas, methaan, fijnstof en endotoxine niet of nauwelijks (in

de stal) wordt gevormd en waarbij desgewenst na dag-ontmesting energie en mineralen uit de mest worden gewonnen.

De commissie wijst er op dat de ontwikkeling van dergelijke systemen tijd kost, en doet een suggestie om veehouders bij uitstel het investeringsbedrag te laten deponeren tot men heeft geïnvesteerd om uitstelgedrag te voorkomen.

Via het Amendement A8-2019 (PS 25/10/19) hebben uw Staten reeds meer tijd geboden om dergelijke systemen te ontwikkelen. We twijfelen aan de mogelijkheden en wenselijkheid van het door de commissie voorgestelde deponeren van het investeringsbedrag. In samenspraak met de sector onderzoeken we de mogelijkheden om tot vormen van bindende afspraken te komen omtrent de implementatie van innovatieve stalsystemen.

De provincie ondersteunt voor € 36,5 miljoen de stalinnovaties met de taskforce innovatieve stallen en middels diverse subsidieregelingen (incl. jonge veehoudersregeling) en het transitiefonds.

Ook warme sanering varkenshouderij en de landbouwafspraken van het Klimaatakkoord koersen aan op versnelling van de transitie in de richting van onder andere stalinnovaties. In het kader van beide landelijke afspraken wordt €112 miljoen extra geïnvesteerd in de ontwikkeling en uitrol van innovatieve stalsystemen. Dankzij de intensieve Brabantse betrokkenheid bij de totstandkoming van de regelingen voor innovaties, verwachten wij dat deze regelingen goed zullen aansluiten bij onze provinciale aanpak.

In opdracht van de Minister van LNV, in samenwerking met het Ministerie van I&W, als uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord sanering en verduurzaming varkenshouderij wordt verder alles uit de kast gehaald om innovaties te versnellen. Naast de ontwikkeling van nieuwe subsidieregelingen heeft de Minister ook opdracht gegeven de procedures rondom het verkrijgen van:

- proefstalstatussen,
- bijzondere en voorlopige emissiefactoren,
- publiceren nieuwe RAV-codes (definitieve emissiefactoren)

te versnellen. Gelet op de opgedane ervaringen bij de uitvoering van het pakket ondersteunende maatregelen geven wij input bij het inrichten van nieuwe en snellere procedures bij de Rijksdienst voor ondernemende Nederlanders (RVO).

Met de goede afstemming tussen de nieuwe Rijksmiddelen voor brongerichte stalinnovaties (€ 112 mln) en onze eigen subsidieregelingen denken we een boost te geven aan de ontwikkeling van meer en snellere stalinnovaties.

Na twee jaar investeren in innovatieve stalsystemen zien wij dat er ook vertraging ontstaat doordat de diverse stappen in het innovatieproces onvoldoende snel achter elkaar worden geschakeld. Binnen het budget van € 75 mln gaan we daarom schuiven om nog effectiever te zijn. Het rijk gaat voorzien in het ondersteunen van investeringen bij innovatieve stallen. Daar kunnen we dus minder doen. Wij schuiven op naar goed projectmanagement om ideeën voor innovatieve stallen ook daadwerkelijk om te zetten naar concrete projecten en aangevraagde RAV-codes, daar wordt in de praktijk immers een gemis

ervaren. Mocht bij publicatie van de definitieve Rijksregelingen sprake zijn dat deze alsnog onvoldoende overeenkomen met die van de provincie heroverwogen we het schuiven van budgetten. Uiteraard zorgen we ervoor dat er in de tijd of in doeltreffendheid geen gat ontstaat tussen provinciale regelingen en rijksregelingen.

Verder stellen we meer geld beschikbaar voor jonge veehouders om in aanmerking te komen voor de firstmoversregeling. Deze regeling biedt veehouders de kans op subsidie bij de aanschaf van een nieuw brongericht emissie-arm stalsysteem.

Verder hebben we op 8 november 2019 toegezegd om kennisdeling omtrent natuurinclusieve landbouw voor agrariërs te intensiveren. Wij maken dit onderdeel van het pakket ondersteunende maatregelen. In overleg met de coaches, natuurinclusieve boeren en bestaande netwerken onderzoeken we welke organisatie het geschiktst is om deze kennisdeling uit te voeren en welke vormen (digitaal, op de boerderij, etc) doeltreffend zijn.

Met de bovengenoemde nadere uitwerking van het pakket aan ondersteunende maatregelen geven we (met het rijk) invulling aan motie 47a die een boost moet geven aan de ontwikkeling van meer en snellere innovatie.

3. We versterken de ondersteuning van de boeren die kiezen voor een niche

De commissie adviseert om meer in te zetten op maatwerk. Zowel qua regelgeving als het inzetten van de verschillende instrumenten en regelingen. Zij legt dat vooral uit in het verder ondersteunen van innovaties in niches en kwaliteitsmarkt.

In het pakket zat al een stevige ondersteuning voor de omschakeling naar natuurinclusieve landbouw (coaches, omschakelplannen, voorbeeldbedrijven en een grondbank). Ondertussen heeft het college een instrument 'grondportefeuille' in voorbereiding. De provincie beoogt daarmee een grondportefeuille op te bouwen waarmee boeren ondersteund kunnen worden in het kader van een meer extensieve bedrijfsvoering.

Daarnaast zal het college onderzoeken hoe de kennisdeling tussen natuurinclusieve boeren kan worden verbeterd.

De provincie ondersteunt jaarlijks diverse initiatieven, bijvoorbeeld in het kader van Food Up!, het LIB en LIC, gericht op het ontwikkelen van een nieuw verdienmodel. De provincie zet dat door en zal dat intensiveren.

4. Verbeteren van de ondersteuning van de boeren die willen stoppen

Er komen meer mogelijkheden voor boeren die willen stoppen. In het nieuwe bestuursakkoord is al een 'uitzingsregeling' tot 1 januari 2024 opgenomen welke inmiddels door uw Staten is vertaald in de interim omgevingsverordening. De regeling warme sanering varkenshouderij gaat van start en bedrijven zullen kunnen stoppen met vergoedingen door extern salderen in het kader van de nieuwe beleidsregel stikstof.

Daarbij is het van belang dat er een goede verbinding wordt gelegd met het spoor van het aanvragen van vergunningen in het kader van de investeringen in stalsystemen. Veehouders die besloten hebben te gaan stoppen gaan niet nog investeren. De verschillende toekomstsporen en de verplichtingen die deze met zich meebrengen moeten onderling goed worden afgestemd. Conform de toelichting van ons college in de statenvergadering van 8 november brengen wij op dit moment de verschillende tijdslijnen zoals onze beleidsregels, de warme sanering varkenshouderij en de gebiedsgerichte aanpak, bij elkaar en zorgen we voor een goede afstemming hiertussen. Over deze integrale benadering zullen uw Staten in december uitgebreid worden geïnformeerd.

Zowel de gesprekken in het kader van de VAB impuls, het ondersteuningsnetwerk, de digitale beslisboom en de overige communicatie-uitingen ondersteunen de stoppende veehouders bij het maken van hun keuze. De regeling 'van werk naar werk' heeft hoewel klein van omvang bij de deelnemers tot goede resultaten geleid. Er zijn 26 veehouders door ZLTO begeleid op weg naar nieuw werk. 51 deelnemers hebben onlangs meegedaan aan een nieuwe start wat ook kan uitmonden in begeleiding naar nieuw werk. We vergroten onze inspanningen voor de 'van werk naar werk'-regeling. Verder blijven we de stoppende ondernemers ondersteunen met de instrumenten 'ruimte voor ruimte', stalderen, 'stal eraf zon erop' en herbesteding (VABIMPULS).

5. Wij gaan aan de slag met een integrale aanpak op het stikstof dossier.

De provincie Noord-Brabant bereidt een aanpak stikstof voor.

Inzet is om de inmiddels weer gestarte vergunningverlening waarbij stikstof een rol speelt verder op gang te brengen en om de weg in te slaan waarmee op termijn een zogenoemde gunstige staat van instandhouding van de Natura 2000-gebieden haalbaar is. Hierbij zoeken we samenhang met andere provinciale opgaven zoals de transitie van de veehouderij, smart mobility, energie, blijfklimaat en werkgelegenheid, om zo conform de titel van ons bestuursakkoord te Kiezen voor Kwaliteit.

Ook gaan we de uitwerking van het provinciaal veehouderijbeleid, het pakket aan ondersteunende maatregelen (75 mln), de inzet van het Rijk met betrekking tot de innovatieagenda (110 mln), warme sanering varkenshouderij (180 mln) en de gebiedsgerichte aanpak Stikstof zodanig afstemmen dat we de Brabantse veehouder in transitie zo optimaal mogelijk blijven faciliteren. Vandaar dat we het advies van de adviescommissie over het pakket ondersteunende maatregelen betrekken bij het debat in uw Staten op 13 december a.s..

Consequenties

1. *Door de uitvoering van motie 47a zal de innovatie in stalsystemen worden versterkt.*

Wij beschouwen motie 47a hiermee als afgedaan.

2. We gaan de kennisdeling omtrent natuurinclusieve landbouw voor agrariërs intensiveren. Wij maken dit onderdeel van het pakket ondersteunende maatregelen. In overleg met de coaches, natuurinclusieve boeren en bestaande netwerken onderzoeken we welke organisatie het geschiktst is om deze kennisdeling uit te voeren en welke vormen (digitaal, op de boerderij, etc) doeltreffend zijn.

Wij beschouwen hiermee de toezegging gedaan tijdens de begrotingsbehandeling als afgedaan.

Europese en internationale zaken

n.v.t.

Communicatie

- Voor alle ondersteunende maatregelen is op brabant.nl een eigen webpagina aangemaakt. Zie ook [provinciale webpagina](#)
- Via de Whats-app [update service](#) kan iedereen op de hoogte blijven van alle ondersteunende maatregelen. De update service kent meer dan 1300 volgers.
- Voor het stikstofdossier is er een speciale provinciale webpagina: www.brabant.nl/stikstof

Naast de gebruikelijke kanalen zoals persberichten en communicatie met ZLTO en BAJK zullen ook bovenstaande kanalen benut worden.

Vervolg

In december ontvangt u informatie over de (gebiedsgerichte) integrale aanpak stikstof en de wijze waarop wij de samenloop van de diverse dossiers vormgeven. De reguliere rapportage over de voortgang uitvoering ondersteunende maatregelen volgt in het voorjaar van 2020.

Bijlagen

- Advies adviescommissie uitvoeringsprogramma ondersteunende maatregelen transitie veehouderij
- Aanbiedingsbrief adviescommissie

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer A.F. Meulepas, (073) 681 27 87,
ameulepas@brabant.nl.

Opdrachtnemer: de heer J.A.M. van de Ven, (073) 680 87 36, javdven@brabant.nl.